

Promlčení práva mandátáře na úplatu

Právo mandátáře na úplatu se v případě, že byla mandantem poskytnuta záloha, do výše této zálohy nemůže promlčet, neboť pokud vzniklo mandátáři právo na úplatu, do výše poskytnuté zálohy se započítává na tuto zálohu.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 32 Odo 1596/2006, ze dne 26.11.2008)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobkyně J. C., s.r.o., , zastoupené JUDr. M. H., proti žalovanému JUDr. V.K., , zastoupenému JUDr. J. K., advokátkou, , o zaplacení částky 1 000 000 Kč s příslušenstvím, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 5 pod sp. zn. 5 C 401/2000, o dovolání žalovaného proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 20. dubna 2006 č. j. 53 Co 5/2006-222, tak, že rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 20. dubna 2006 č. j. 53 Co 5/2006-222 se zrušuje a věc se vrací tomuto soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Obvodní soud pro Prahu 5 rozsudkem ze dne 16. června 2005 č. j. 5 C 401/2000-166 uložil žalovanému, aby zaplatil žalobkyni částku 709 090 Kč s 23% úrokem z prodlení ročně od 25. 8. 1998 do zaplacení (výrok pod bodem I), zamítl žalobu v části, jíž se žalobkyně domáhala zaplacení další částky 290 910 Kč s 23% úrokem z prodlení ročně z této částky od 25. 8. 1998 do zaplacení (výrok pod bodem II) a rozhodl o náhradě nákladů řízení (výroky pod body III, IV a V). Soud prvního stupně zjistil, že mezi stranami byla dne 5. 6. 1997 uzavřena smlouva, v níž se žalovaný zavázal poskytovat žalobkyni právní pomoc za odměnu ve všech věcech souvisejících s jejím podnikáním, žalobkyně se zavázala zaplatit smluvní odměnu podle dohody (přičemž taková dohoda nebyla uzavřena) a jako zálohu na odměnu zaplatila žalovanému dne 11. 6. 1997 částku 1 milion Kč. Smlouva účastníků uzavřená na dobu 9 let byla vypovězena I. M. (který byl jednatelem žalobkyně) dopisem ze dne 24. 8. 1998. Soud prvního stupně předmětnou smlouvu posoudil ve smyslu § 566 odst. 1 obchodního zákoníku (dále jen „ObchZ“) jako platnou mandátní smlouvu a dále dospěl k závěru, že vzhledem k tomu, že si účastníci nesjednali výši odměny za právní služby žalovaného, její výše se řídí podle § 1 vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění ke dni 5. 6. 1997. Vyšel z prokázaných úkonů při jednotlivých kauzách a z hodnot sporů, jak vyplývaly z předložených dokladů, a dospěl k závěru, že žalovaný odvedl pro žalobkyni právní služby a vynaložil náklady při poskytování právní pomoci v ceně 290 910 Kč, když z logiky věci plyne, že žalovaný musel v jednotlivých věcech poskytnout žalobkyni alespoň jednu konzultaci a převzít právní zastoupení. Zbývající část nevyúčtované zálohy nad takto vypočtenou částku žalovanému podle závěru soudu prvního stupně nenáleží. Soud prvního stupně uzavřel, že výpověď zastoupení byla učiněna dopisem ze dne 24. 8. 1998 fyzickou osobou - I. M., přičemž z výpovědi nikterak nevyplývá, že jednal jako jednatel žalobkyně, ale s ohledem na předložené vyúčtování žalovaného s datem 28. 9. 1998 vyšel soud z toho, že tuto výpověď žalovaný obdržel a akceptoval jako ukončení zastoupení žalobkyně.

K odvolání žalobkyně i žalovaného Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 20. dubna 2006 č. j. 53 Co 5/2006-222 rozsudek soudu prvního stupně ve vyhovujícím výroku pod bodem I potvrdil, v zamítavém výroku pod bodem II změnil tak, že žalovaný je povinen zaplatit žalobkyni částku 290 910 Kč s 23% úrokem z prodlení ročně z této částky od 25. 8. 1998 do zaplacení, a rozhodl o náhradě

nákladů řízení před soudy obou stupňů. Odvolací soud shledal skutková zjištění soudu prvního stupně jako dostačující, zjistil však, že se soud prvního stupně nezabýval námitkou promlčení nároku žalovaného na zaplacení ceny právních služeb, kterou vznesla žalobkyně. Odvolací soud vyšel ze zjištění, že žalobkyně se domáhala vyúčtování právních služeb v rámci řízení vedeného před Obvodním soudem pro Prahu 5 pod sp. zn. 5 C 400/2000, v jehož průběhu dne 29. 9. 2002 žalovaný vyúčtování svých služeb žalobkyni předal, a dospěl k závěru, že žalovanému sice vzniklo právo na úplatu za poskytnuté právní služby, avšak vzhledem k tomu, že si účastníci v jejich smlouvě o ceně za sjednané služby ani o jejich účtování nic bližšího neujednali, žalovaný měl tyto služby vyúčtovat nejpozději poté, kdy vztah účastníků založený mandátní smlouvou zanikl. Čtyřletá promlčecí doba jeho nároku na zaplacení těchto služeb počala žalovanému běžet ve smyslu § 391 odst. 2 a § 397 ObchZ od 25. 8. 1998, takže k promlčení došlo dne 25. 8. 2002 a nárok žalovaného na odměnu za poskytnuté právní služby byl proto dne 29. 9. 2002, kdy bylo vyúčtování právních služeb doručeno žalobkyni, promlčen. Žalobkyně tedy vznesla námitku promlčení důvodně a žalovaný je povinen vrátit žalobkyni převzatou zálohu v plné výši.

Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalovaný dovolání z důvodu, že řízení je postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci [dovolací důvod podle § 241a odst. 2 písm. a) občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“)], a že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci [dovolací důvod podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř.]. Žalovaný především nesouhlasí se závěrem odvolacího soudu o promlčení nároku žalovaného na odměnu za poskytnuté právní služby. Namítl, že vyúčtování právních služeb vypracoval po ukončení smlouvy účastníků již v říjnu roku 1998, kdy bylo předloženo jednatelem žalobkyně I. M.. Podle názoru žalovaného mu nelze klást k tíži, že I. M. si odmítl předložené vyúčtování převzít evidentně z důvodu, že vyúčtovaná částka převyšovala složenou zálohu. Poukázal na okolnost, že žalobkyně i žalovaný měli oba svoje sídlo kde byla žalobkyni doručována veškerá pošta. I kdyby zaslal vyúčtování právních služeb na adresu sídla žalobkyně tehdy ještě zapsanou v obchodním rejstříku, nepodařilo by se mu podle jeho názoru předmětné vyúčtování doručit. Žalovaný je také přesvědčen o tom, že promlčení by se žalobkyně mohla dovolávat pouze v případě, že by žalovaný podal žalobu, kterou by si nárokoval doplatek za poskytnuté právní služby, nikoliv však v tomto řízení. Vrácení celé zálohy žalobkyni za situace, kdy jí poskytl právní služby v hodnotě vyšší než byla zaplacená záloha, hodnotí jako stav v rozporu s dobrými mravy a obchodními zvyklostmi, neboť by se tak žalobkyně evidentně bezdůvodně obohatila. Vady řízení shledává žalovaný v tom, že se odvolací soud při svém rozhodování nezabýval jeho vyjádřením ze dne 13. 4. 2006 k odvolání žalobkyně, na něž v dovolání odkázal (v němž mimo jiné namítl, že I. M. svým přípisem ze dne 24. 8. 1998 vypověděl pouze plnou moc bez jakékoliv další specifikace, tedy lze jen těžko dovozovat jakou plnou moc pan M. jako fyzická osoba žalovanému vypověděl; vztah z mandátní smlouva tedy nadále trval po sjednanou dobu devíti let), a také v tom, že došlo k porušení dvojinstančnosti řízení, neboť odvolací soud provedl naprosto jiné hodnocení celé věci než soud prvního stupně. Žalovaný navrhl zrušení rozsudků soudů obou stupňů a vrácení věci soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Žalobkyně se k dovolání nevyjádřila.

Nejvyšší soud České republiky (dále jen „Nejvyšší soud“) jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno včas oprávněnou osobou a že je v části směřující proti výroku rozsudku odvolacího soudu, kterým byl změněn zamítavý výrok rozsudku soudu prvního stupně pod bodem II, přípustné podle § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř., a v části směřující proti výroku rozsudku odvolacího soudu, jímž byl potvrzen rozsudek soudu prvního stupně ve vyhovujícím výroku pod bodem I, přípustné podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., neboť odvolací soud řešil právní otázku v rozporu s hmotným právem, přezkoumal rozsudek odvolacího soudu podle § 242 odst. 1 a 3 o. s. ř. a dospěl k závěru, že dovolání je důvodné.

Nejvyšší soud posoudil rozsudek odvolacího soudu z hlediska uplatněného dovolacího důvodu,

kterým je podle § 242 odst.1 o. s. ř. vázán, a to i z hlediska jeho obsahového vymezení v dovolání.

Dovolatel namítá, že napadený rozsudek odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci [dovolací důvod podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř.].

Nesprávným právním posouzením je omyl soudu při aplikaci práva na zjištěný skutkový stav. O mylnou aplikaci právních předpisů se jedná, jestliže soud použil jiný právní předpis, než který měl použít, nebo aplikoval sice správný právní předpis, ale nesprávně jej vyložil, popř. jej na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Dovolatel nesouhlasí se závěrem odvolacího soudu o promlčení nároku dovolatele na odměnu za právní služby poskytnuté žalobkyni z důvodu nevyúčtování přijaté zálohy do čtyř let po ukončení smlouvy o poskytování právní pomoci.

Námitka žalovaného je důvodná. Odvolací soud dovodil, že žalovaný je povinen vrátit celou poskytnutou zálohu podle smlouvy o poskytování právní pomoci, neboť jeho právo na zaplacení odměny za poskytnuté právní služby se promlčelo.

Odvolací soud přitom vyšel z toho, že žalovanému vzniklo ze smlouvy (odvolací soud stejně jako soud prvního stupně tuto smlouvu posoudil jako smlouvu mandátní podle ustanovení § 566 a násl. ObchZ) právo na úplatu za poskytnuté právní služby. Toto právo se však podle ustanovení § 391 odst. 2 a § 397 ObchZ promlčelo uplynutím čtyřleté promlčecí doby počítané od 25. 8. 1998, tedy ode dne následujícího po zániku této smlouvy v důsledku skutečnosti, že žalovaný nedoručil žalobkyni vyúčtování poskytnutých právních služeb.

Odvolací soud odkazuje na ustanovení § 391 odst. 2 ObchZ, toto ustanovení přitom upravuje běh promlčecí doby u práv uskutečnit právní úkon. Předmětem daného sporu však takové právo není, předmětem sporu je právo na vrácení zaplacené zálohy, kterou si strany v souladu s ustanovením § 571 odst. 2 věty druhé ObchZ sjednaly.

Podle ustanovení § 574 odst. 4 ObchZ má mandatář za činnost řádně uskutečněnou do účinnosti výpovědi mandanta nárok na úhradu nákladů vynaložených podle § 572 a na přiměřenou část úplaty.

Právo mandatáře na úplatu se v případě, že byla mandantem poskytnuta záloha, do výše této zálohy nemůže promlčet, neboť pokud vzniklo mandatáři právo na úplatu, do výše poskytnuté zálohy se započítává na tuto zálohu.

Soud prvního stupně proto správně zjišťoval, zda a v jaké výši vzniklo žalovanému právo na úplatu za poskytnuté právní služby.

Nejvyšší soud v této souvislosti pro úplnost podotýká, že žalobkyně nemohla ve sporu o vrácení poskytnuté zálohy, v němž je žalobkyní, účinně vznést námitku promlčení práva žalovaného na zaplacení úplaty za poskytnuté právní služby.

Z výše uvedeného vyplývá, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci a dovolací důvod podle ustanovení § 241 odst. 2 písm. b) o. s. ř. byl uplatněn důvodně.

Vzhledem k výše uvedenému již nebylo nutno zabývat se namítanými vadami řízení a Nejvyšší soud rozsudek odvolacího soudu podle ustanovení § 243b odst. 2 věty za středníkem o. s. ř. zrušil a věc mu podle § 243b odst. 3 věty první o. s. ř. vrátil k dalšímu řízení.

Další články:

- [Jistota](#)
- [Insolvenční řízení](#)
- [Exekuce](#)
- [Započtení](#)
- [Reorganizace](#)
- [Soudní poplatky \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Spotřebitel \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správa společné věci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správní řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vylučovací žaloba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Promlčení, insolvence](#)